

De Fem Khandha (de fem högarna/grupperna)

Människan består av Dhammas som förändras hela tiden. Enligt Buddha finns inget bestående jag eller en bestående kärna i människan. Det finns inget jag som ser likadant ut hela livet och som kan leva vidare i nästa liv.

En människa som är sju år är inte samma person vid 18 års åldern för hon har lärt sig av livet och dessa erfarenheter har format ett nytt jag hos henne. Och så kommer det att fortsätta hela livet, människan förändras ständigt.

Buddha kallar icke-jaget för *Anatman* och jämför med bilden av en flod. En flod har ett namn precis som du och jag, men vattnet som rinner i floden är nytt hela tiden. Alltså är det inte samma flod, den bara rinner på samma ställe, men innehållet skiftar hela tiden. Så är det med oss människor också, innehållet skiftar på grund av ständigt nya erfarenheter och intryck.

Människans fem beståndsdelar

Människan kan enligt Buddha delas in i fem beståndsdelar (Khandhas) och dessa beskrivs enligt Theravada-Buddhismen som:

1. Kroppen.
2. Våra känslor/förnimmelser som vi gillar, är neutrala till eller ej gillar.
3. Föreställningsförmågan, tanken som gör att vi med hjälp av våra sinnen kan skapa bilder i vårt inre.
4. Drivkrafter/verksamheter eller mentala formationer och tendenser som följer med från en tidigare existens som får oss att handla och som ger Kamma (hat, medkänsla, välvilja osv). Vi kan också säga att det är alla våra drivkrafter, det vill säga våra begär, våra sinnesrörelser och vår vilja som utlöser våra handlingar och därmed skapar vi vår Kamma.
5. Vårt medvetande (vetskap, kännedom) som får sitt innehåll ur de 4:a föregående beståndsdelarna. Medvetandet som formas av ständigt nya intryck.

När vi blir mer och mer medvetna om dessa beståndsdelarna så kommer vi till insikt om att det inte finns något bestående jag. Och ett sätt att komma underfund med det, är att ha meditationen och den buddhistiska filosofin som en del av sitt liv.

Det finns inget jag som ser och upplever, det som sker är bara något som sker. Allt är i ständig rörelse och förändring. Problemet för oss människor är att vi skapar ett jag som måste tillfredsställas hela tiden. Vårt jag är enligt Theravada-Buddhismen egentligen en ständigt pågående process där de fem Khandhas förändras och tillsammans skapar illusionen av ett bestående jag.

Vad är det som återföds och varför?

Naturligtvis så kan jag inte ge ett uttömmande svar på det, men här är en teori som jag lägger fram:

Om begäret/egoismen inte är utrotad vid döden så kommer en ny uppsättning av Khandhas att bildas (genom kamma). Det är inte fråga om själavandring som i Hinduismen. Viljan eller drivkraften att leva är kärnan och det är det som återföds menar Buddha. Den kamma som drivkrafterna och handlingarna ger upphov till leder till ny uppsättning av beståndsdelar och ett nytt liv. Kamma föder nästa liv.

På samma som en ljuslåga tänder nästa ljus, tänder Kamman nästa liv. Mellan de olika ljuslågorna finns en viss kontinuitet, men de är inte identiska. Med andra ord den är icke densamma, men ej heller någon annan.

När man studerar de fem Khandhas så förstår man att deras kännetecken är födelse, ålderdom, sjukdom och död. Vi kommer också i kontakt med det vi kallar ett icke-jag (anatman) och att inget är bestående (anicca) eller att allt är tomt (Sunnata) och att livet är ett lidandet (Dukkha).

Malmö 2/3-2010 Värnamo,
Dietmar Dh. Kröhnert

Källor

Religion – att tro och veta – Börger Ring.
Theravada Buddhistisches Wörterbuch.
Das lexikon des Buddhismus.

Texten är redigerad, granskad och sammanställd av
Tobias Heed – praktiserande inom Theravada-Buddhismen.